



# Program Pionýra

## návrh s komentářem

**KONFERENCE  
O ČINNOSTI  
PIONÝRA**

**14. - 15. 11. 2015**

**MLADÁ BOLESLAV**





## Nové znění Programu Pionýra - NÁVRH KOMENTÁŘ

Představujeme návrh znění Programu Pionýra určený k jednání. Vznikl na základě zadání orgánů Pionýra (VIII. výroční zasedání Pionýra) po několikaměsíční intenzivní práci. Považujeme za účelné předložit s vlastním návrhem ještě komentář, jenž by ozřejmil některé momenty.

### Východisko

Program Pionýra je jeden ze základních dokumentů spolku. Tradičně se doplňuje se Stanovami Pionýra, které představují organizačně-právní vymezení spolku. A výhledově se směrnicí o hlavní činnosti, ta bude obsahovat praktické a organizační vymezení činnosti Pionýra. Program vymezuje základní myšlenkové a hodnotové směřování Pionýra.

Typově obdobný dokument je obvyklý i v dalších organizacích či institucích.

### Minulost

Program Pionýra vznikl ihned při obnově samostatného Pionýra v roce 1990. A svým obsahem volně navázal na samostatnou organizaci z let 1968-70. Za uplynulé čtvrtstoletí prošel určitými proměnami, ale šlo převážně o formulační úpravy. Myšlenkový základ se během 25 let nezměnil (a není proměněn ani v aktuálním návrhu, je nicméně zpřesněn).

### Komu je dokument adresován

Zde je nutné připomenout, že Program Pionýra, jako dokument, není určen „běžnému“ čtenáři - dítěti. Jakkoli je Pionýr především dětskou organizací, zdůrazňujeme dětskou, nikoli pro děti (viz dále). Určen je proto především dospělým čtenářům, a to ve dvou cílových skupinách:

- Vně Pionýra: **Veřejnosti, především rodičům** - jako zdroj, z něhož se mohou srozumitelnou formou dozvědět, v čem pionýrství spočívá.
- Dvnitř Pionýra: **Dospělým členům** - jako vodítka pro tvorbu náplně činnosti.

### Cíl úprav

Základní zadání úprav, se kterým pracovali autoři navrženého znění, bylo zachovat základní myšlenky - pokud se ze spolku neobjeví silné náměty na jejich změnu - a upravit formu a stylistiku dokumentu tak, aby byl jasný, srozumitelný a vstřícný k současnému čtenáři (čili stručný, bez příliš spleťových souvětí apod.). Zároveň se v návrhu projevila i snaha o větší propojení

ideového textu s praktickou činností - například v zařazení principů pionýrské výchovy.

## **Stylizace textu**

Ráz podobných dokumentů je svébytný - jde na jednu stranu o oficiální text, na druhou stranu má zachytit často abstraktní myšlenky a hodnoty a nemůže proto být psán suchým věcným jazykem. Tomu je přizpůsobena volba jazykových a stylistických prostředků. Programové dokumenty obecně bývají co nejvyváženější směsí přiměřeně vzletných slov, odborných pojmů, specifického názvosloví a prostých lidských sdělení. To vše má ovšem dostatečně výstižně a jasně (i krátce) vystihovat jedinečnost příslušného subjektu.

## **Rozsah a členění textu**

Autoři novelizovaného znění se snažili, aby text svým rozsahem nepřesáhl přijatelnou míru, aby odrážel určité změny (od poslední novely programu), a současně aby vyhověl nárokům na takový dokument kladeným: stanovil mantinely a zřejmě pojmenoval odlišnosti a výhody organizace. Vyšli z tradičního a osvědčeného členění na dílčí celky. Obsah těchto celků je však inovován.

Kdo jsme

Základní charakteristika + principy pionýrské výchovy

O co usilujeme

Výchovné cíle Pionýra - jaký člověk má z dětí v našich oddílech vyrůst

Kam směřujeme

Hlavní hodnoty, které činností předáváme jejím účastníkům - Ideály Pionýra

## **Shrnutí**

Současné znění návrhu obohacené o další došlé podněty (po zveřejnění prvotního návrhu, viz vypořádání došlých připomínek) je výsledkem týmové práce. **Zpracovatelé jej považují za vyvážený a životaschopný text, který svým obsahem i formou odpovídá vytyčenému účelu: aby Program Pionýra byl dokumentem, který co nejvěrněji vystihuje podstatu naší činnosti, bude veřejnosti jasný a dospělí pionýři ho budou schopni vzít za svůj.** (Zde se musí ještě zopakovat: Jakkoli je Pionýr náplní své činnosti určen především dětem, dokument jako takový k nim bezprostředně nemíří.)

## PROGRAM PIONÝRA - návrh

*Pojem PIONÝR vyjadřuje hledání, touhu po poznání, modernost a průkopnictví. I v mezinárodním pojetí označuje objevitele nových cest, směrů a hlasatele pokrokových myšlenek. Svým konáním chceme plně dostát významu názvu Pionýr.*

### Kdo jsme

Pionýr vyvíjí veřejně prospěšnou činnost v oblasti neformálního vzdělávání a výchovy dětí a mládeže ve volném čase. V této oblasti spolupracuje s řadou partnerů, za nejvýznamnější z nich považuje rodiče.

Je založený zejména na práci dobrovolníků a vnitřních demokratických principech. Všem podobám výchovné práce v Pionýru jsou společné základní principy:

- K naplňování Ideálů Pionýra směřujeme praktickými činnostmi.
- Naším základním výchovným prostředkem je hra.
- Oddíly jsou školou vztahů, respektu a řady dalších sociálních dovedností.
- Činnost kolektivů je rozmanitá, rozhodují o ní samostatně.
- Podporujeme zvědavost a touhu po poznání.
- Vedeme členy k odpovědnosti za osobní růst a k týmové spolupráci.
- Neposkytujeme prostor pro prosazování náboženských, politických ani jiných ideologií.
- Mezinárodní kontakty chápeme jako prostor pro vzájemnou výměnu zkušeností a názorů.
- Vychováváme k dobrovolnictví.
- Klademe důraz na všestranný rozvoj, a to i v zájmově zaměřené činnosti.
- Respektujeme věkové a individuální zvláštnosti.
- Usilujeme o zapojování dětí se specifickými vzdělávacími potřebami do naší činnosti.
- Podílem na rozhodování o činnosti oddílu vedeme děti k aktivnímu přístupu k životu.
- Účast na činnosti nepodmiňujeme členstvím.
- Tvoříme a využíváme výchovné programy s jasně definovanými cíli.
- Kvalitní přípravou a metodickou podporou vedoucích vytváříme základy pro život organizace.
- Stavíme na respektu, spolupráci a vzájemné inspiraci napříč generacemi.

### O co usilujeme

Cílem práce Pionýra s dětmi a mládeží je prostřednictvím her a praktických aktivit předávat hodnoty, rozvíjet znalosti a dovednosti, upevňovat postoje k okolnímu světu, aby z každého vyrostl člověk...

... přátelský, snášenlivý, s vůlí spolupracovat,

... hledající řešení problémů, praktický a schopný si poradit v krizových situacích,  
... zvědavý a tvořivý, uplatňující kritické myšlení,  
... rozvíjející kulturní vnímání i fyzickou zdatnost,  
... odpovědný sám za sebe a ochotný pomáhat,  
... vědomý si svých práv i povinností,  
... neprosazující se na úkor ostatních,  
... respektující odlišné vnímání hodnot,  
... dodržující pravidla a sdílející společné hodnoty,  
... s pevnými zásadami, nepodléhající okamžitým výhodám,  
... platný jako člen společnosti, týmu i rodiny,  
... připravený být oporou pro blízké,  
... snažící se porozumět minulosti i dnešnímu světu,  
... s jasným pohledem na svět i naslouchající,  
... vnímající přírodu a usilující o trvale udržitelný rozvoj,  
... aktivní, občan odpovědný vůči místu, kde žije, své vlasti i celé Zemi.

### **Kam směřujeme**

Ideály Pionýra jsou základní hodnoty, které předáváme výchovnou prací. Vnímáme je jako vodítka v konkrétních situacích, jako mety, k nimž se stále přibližujeme.

**Paměť** - Pionýr poznává dějiny svého národa i celého lidstva, chová v úctě tradice a historii.

**Pomoc** - Pionýr pomáhá ostatním nezištně a z přesvědčení, je solidární, zastává se slabších.

**Poznání** - Pionýr si osvojuje vědění, znalosti a dovednosti, poznává okolní svět i sám sebe.

**Pravda** - Pionýr chrání pravdu, je spravedlivý, plní dané slovo a hraje fér.

**Přátelství** - Pionýr je přátelský a ohleduplný, naslouchá ostatním, umí spolupracovat.

**Překonání** - Pionýr se nebojí překážek, je statečný a nepodléhá pohodlnosti.

**Příroda** - Pionýr chrání život na Zemi, objevuje krásy přírody a učí se žít v souladu s ní.

Současný Pionýr vyrostl z kořenů řady dětských organizací, ze zkušeností pionýrského hnutí, zejména samostatného Pionýra z let 1968 - 70 i obnoveného Pionýra po roce 1989. Čerpá z mnoha pramenů - z tradičních evropských i národních hodnot a zásad konkrétně pojmenovaných v celosvětově uznávaných dokumentech, například v Úmluvě o právech dítěte či Všeobecné deklaraci lidských práv. Při zachování svých základních principů a ideálů vnímá proměny společnosti a reaguje na ně.

**Veškerá činnost v Pionýru směřuje k výchově jednotlivce - od dítěte až k aktivnímu, slušnému a svobodnému člověku, který najde své místo ve společnosti a bude jejím platným občanem.**